

Varför böckerna blev som de blev ...

mf

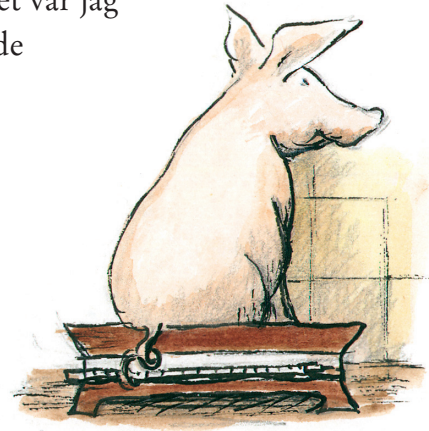
ÄLSKADE LILLA GRIS kom ut 1982 och var Evas och min allra första bok.

Eva var min favorittecknare efter att hon gjort böckerna om Bella och Gustav. Jag tror att det var jag som skickade ett brev till Eva och frågade om hon ville illustrera ett nytt manus.

Men det jag skickade var inte en bilderbok. Utan en kapitelbok för lite äldre barn. En gris bor i en familj och växer och växer. I slutet av berättelsen dök det från början upp några poliser i lägenheten, minns jag.

Förlaget frågade om vi inte ville satsa på en stor bilderbok istället. Det var helt fantastiskt då, när det kom ut få svenska bilderböcker! Jag skrev om manuset och kortade ner det. Och poliserna var ganska onödiga ...

(Faktiskt ritade jag själv i den lilla boken som barnen gjort, på sidan 31. Jag var mycket stolt.) Boken blev mycket läst och såldes dessutom till minst tio länder. England, Tyskland, Frankrike, Island, Spanien ... Jag hade aldrig varit med om något liknande.

LILLA SYSTER KANIN är nog vår mest kända figur. Det var alltså vår andra bok tillsammans.

Jag skrev ett manus och vi träffades och planerade boken. Först tänkte vi att det skulle bli en liten, liten bok. Men tjock. Vi höll på en hel dag och Eva gjorde skisser. Så minns jag det, i alla fall.

Men sådana små böcker kommer lätt bort i bokhandeln, sägs det. Så det blev ett vanligt format – och det var faktiskt skönt.

LILLA SYSTER KANIN ELLER BERÄTTELSEN OM DEN FETA NÄKTERGALEN kom ut i Sverige 1983 och i många länder. Hon heter *Little Bunny* på engelska, *Pikkusisku Kaniini* på finska, *Kleine Schwester Kaninchen* på tyska, *Lille søster Kanin* på danska, *Klein Konijn* på holländska och *La petite soeur de Cri-cri Lapin* på franska. Och något krumelurigt på japanska.

Boken fick bokhandelsmedhjälparnas plakett *Din bok – vårt val*.

Lilla syster Kanin blev dessutom tecknad film med animering av Jan Gustavsson. Den har visats ofta på Barnkanalen. (Det är den som barnen ser på sidan 166!) Filmen fick faktiskt första pris på filmfestivalen i Chicago. Och ett pris i Indien, en silverelefant som jag fick ansvar för. Och som sedan försvann i en flytt ...

Den blev också dockteater i källaren hos Tittut i Stockholm. Nu har den spelats i 21 år och det har blivit 1 238 föreställningar. Det blir ungefär 50 000 barn som har sett den.

Posten har gjort fyra frimärken med Lilla syster Kanin-motiv.

Faktiskt var det ett amerikanskt förlag som föreslog att vi skulle göra en liten och tunn Lilla syster Kanin-bok. Eller kanske några **SMÅ LILLA SYSTER KANIN-BÖCKER** (1987).

Amerikanska barn orkar inte läsa så mycket, sa de.

Och vi gjorde fyra för att det var så roligt. Men amerikanarna, som så gärna ville ha lätta böcker, tyckte att böckerna var för svåra ändå! Utan att någon visste om det satte de igång att stryka. Kanske kunde de inte svenska heller.

Så här låter ett avsnitt på svenska:

”Akta dig för stora fiskar!” ropar storebror. ”Och ilskna krabbor och hemska djur som ingen ens vet namnet på.”

Nu tänker hon på arga vargar och undervattensrävar. Och på alla Knipare och Bitare och ilskna Fräsare som gömmer sig på botten. Och på hal och slingrig tång...

Och så här blev samma sidor på amerikanska:

”Fine,” said Big Brother Rabbit. ”You can float out to sea all by yourself then.” And he marched back onto the beach.

Little Bunny looked around. The sea looked awfully big. It looked awfully deep, too.

Flera av småböckerna har dessutom blivit dockteater och ”uppläsningsteater”. Och alla har så småningom tryckts ihop i en liten tjock bok som heter *Boken om Lilla syster Kanin*. Kul med tjocka böcker!

DEN FRÄCKA KRÅKAN var en riktigt skånsk bok. Den kom ut 1985.

När man skriver och ritar en bok, blir det en blandning av sådant som är sant och sådant som är påhittat.

Min farmor bodde på en bondgård i Skåne med ett stort körsbärsträd mitt på gräset.

Jag har en kusin som var tuff. Och vi hade en gammal trumpet.

Men sedan var det mina egna barn, Magnus och Mimmi, som var rädda för en stor kråka. Så de fick "flytta" bakåt i tiden till den där bondgården. Så gör författare. Säkert stuvar tecknare också om bland minnen och påhittat.

Det finaste för mig som skåning är att boken verkar få vuxna stockholmare att genast prata skånska:

– Jau, den skaunska krrraugan e brrrau, säger de.

Jag tror det betyder att kråkan skorrar och har sig, eller nåt ...

Boken har gjorts till balett. Då kunde den gamla kråkan minsann flyga fram över scenen!

Och Expressen delade ut sin *Heffaklump* för bland annat *Den fräcka kråkan*. Boken fick också *Premio Europeo di Letteratura Giovanile*.

FEM FETA CIRKUSGRISAR arbetar på en turnerande cirkus. En cirkus är som en liten by som åker runt. Människor och djur är från all världens länder och

pratar olika språk. På cirkusen finns mat, bostäder, arbetsuppgifter och applåder åt alla. Ett litet samhälle som man kan lära sig något av!

En gång fanns det lärda grisar på cirkusar som visade sina konster! De kunde svara på alla möjliga frågor. Den lärda grisen Toby kommer fram till att alla ska ha jobb. Både gamla och unga. Och de lyckas ordna det!

Jag skaffade mig själv en griskulting och försökte lära upp henne. Men det var mest hon som ville lära oss. Hur man gräver, hur man hoppar, hur man rymmer till grannen och äter upp hans tulpaner.

Hon var en fin liten kulting men hade behövt en klok lärare som Herr Toby som tränade henne.

Fem feta cirkusgrisar (1989) blev en lite fetare bok, 48 sidor istället för normala 32.

Den har blivit tecknad film i Holland, och har till och med hyrts ut i videobutiker.

Boken är tyvärr inte utgiven i USA. Blev de lite sura för att grisarna kallade sig *United Pigs of America*?

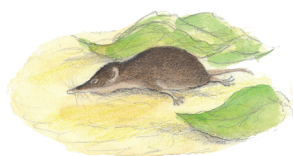

EN DAG MED MÖSSENS BRANDKÅR (1996) handlar om en brandstation som leds av brandkapten Tapper. Och det är nog jag som är han!

Jag blev nämligen inkallad till Civilförsvaret. Vi var vanliga människor och brandmän som övade tillsammans och skickade ut brandbilar för att släcka bränder. Vi hade hallonkräm och smörgåsar till folk som var hungriga. Vi hade en hög nallar att dela ut till barn som tappat sina egna. Det är alldeles sant. Fast det fanns inga riktiga bränder, och inga riktiga brandbilar. Och nallarna och hallonkrämen låg i ett förråd och väntade. Vi bara låtsades för att lära oss hur det gick till. Ifall det blev en katastrof, då skulle vi kunna bli tappra brandkaptener.

Teater Pero gjorde 2006 en föreställning med mycket musmusik. Och så har boken blivit uppläsning på radio. Den finns också på cd.

Brandkåren i Stockholm har faktiskt köpt in några tusen böcker som de delat ut till förskolebarn på besök på brandstationen. Vi är så stolta!

I *ALLA DÖDA SMÅ DJUR* (2006) ordnas flera djurbegravningar. Det är ju sorgligt att begrava. Men samtidigt spännande. Många barn skulle nog kunna tänka sig att ha en begravningsfirma för smådjur. Då får man också tillfälle att tänka på de stora frågorna om döden. Och livet.

I boken får Putte reda på att han själv ska dö en dag – om många, många år. Bra att få reda på det från början. En gång träffade jag en flicka som berättade att hon fick höra detta först på ett kalas när hon var åtta år. Hon fick gå från bordet och lägga sig i sängen och gråta.

Vi hade problem med titeln. ”Begravningar AB” hade jag tänkt mig. Eller ”Världens bästa begrävningar”. En bokklubb tyckte att ordet ”begrävning” inte skulle vara med. Man köper ju inte en födelsedagsbok om begrävningar ...

När *Alla döda små djur* var färdig talades det bara om fågelinfluensa. Alla var rädda. Det fick läggas in ett blad i boken där det stod att man skulle ha plasthandskar på sig när man rörde vid döda djur. Fast det hade varit roligare med ett par riktiga engångshandskar, så läsarna kunde gå ut och jobba direkt ...

Boken blev nominerad till *Augustpriset* och *Deutscher Jugendliteraturpreis*.

Berättelsen blev teater på flera ställen. Och en film i Tyskland med riktiga skådespelare.

FARMORS ALLA PENGAR kom ut 2008.

Alla tanter i min släkt har blivit snurriga och snåla när de kommit upp i hög ålder.

Min farmor kände plötsligt inte igen mig en dag. Det var mycket obehagligt. Jag var rädd för sjukdomen som jag inte förstod.

Samma sak hände när jag blev vuxen och min mor var gammal. En dag kände hon inte igen mig. Hon gömde sina pengar, för hon vågade inte lita på någon. Men en läkare gav henne penicillin och hon blev faktiskt tillfälligt frisk nästan genast. Fast sjukdomen kom tillbaka, mer och mer, och till sist hjälpte inga mediciner.

Släktens tanter har mest varit arga på banken. De har varit snälla mot barn och katter, men fräst ilsket åt Sparbanken.

Berättelsen blev också pjäs i Växjö.

NÄR VI VAR ENSAMMA I VÄRLDEN kom ut 2009.

Som liten var jag ofta rädd att min mamma och pappa plötsligt skulle försvinna. Och så skulle jag ensam vara tvungen att ta hand om min lillebror Arne. Jag låg och tänkte på det på kvällarna och försökte komma på hur vi skulle klara oss. Bygga en hydda. Dra upp morötter. Ha mossa till filt.

Så onödigt att vara rädd! Varför frågade jag inte mina föräldrar vad som skulle hända om de bara försvann?

- Nej, men vi försvinner inte!
- Jo, men om ...
- Då får du bo hos dina kusiner.
- Men om de också är borta?

Risken verkar inte så stor att alla skulle vara borta. Och i värsta fall skulle Helsingborgs kommun hjälpa till. Hyddan behövdes inte.

Kanske är alla barn egentligen rädda för att mamma och pappa ska dö. Man tror att man aldrig kan överleva det. Men ofta dröjer det lång, lång tid och tiden ger oss styrka. När min mor dog, 83 år gammal, behövde jag inte oroa mig för hur jag skulle ta hand om min lillebror. Arne Nilsson var då 50 år och klarade sig utmärkt själv.

Fast när jag skrev manus tänkte jag aldrig på att boken kunde översättas och ges ut i länder där barn faktiskt bor ensamma på gatan ...

Boken har blivit teater.

Jag har aldrig varit särskilt modig. Inte ens så modig att jag vågat erkänna min pipighet. Men nu när jag är gammal kan jag berätta att jag har varit blyg, ängslig och gråtig. Det vill jag säga till dem som är små och blyga så att de ska känna igen sig. Och till alla andra så att de ska förstå.

Jag har till exempel alltid varit rädd för att stå på en scen. Från dagis och framåt. Att vara blyg är egentligen inget problem. Det kan man väl få vara. Men sedan blir man arg på sig själv för att man är så blyg. Det är en hemsk klämma.

I **ENSAM MULLVAD PÅ EN SCEN** (2012) drabbas pojken av just detta. Men han får lite hjälp av sin lillebror. Den som hjälper behöver ju inte alltid vara större.

I boken sjungs det om en fis. Pojken ängslas för att festen är så stor och fin och den lilla fissangen lättar lite på högtidligheten. Fyraåringar som lillebror brukar skratta åt fisar. Men en gång sjöng jag och Eva den sången för trettio vuxna, försäljningschefer och bokförläggare. När vi kom till ordet "fis" skrattade de så att de nästan ramlade av stolarna.

Boken ska visst också ges ut av en grupp oppositionella i en diktatur med tanken att "vi måste alla våga tala". Berättelsen har dessutom blivit teater.

